

MAGYAR KURIER

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden Május 2-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Német Ország.

Károly ö Gs. K. Fő Hertzege
ilyen Hirdetést adott -ki April. 18-dikán
Moguntziában: —“

„Ó Felsőge, az Austriai Császár, a'
Felsőges Szövetségessel egygyetértőleg,
engemet Moguntziái Kormányozóvá neve-
zett, és Német ország' ezen nevezetes ol-
talmazó bástyájának bátorságát 's oltalmá-
zását réám bizta. —

„Ezen kinevezéssel kedély lévén 's bi-
zodalommat abba a' nemes közbuzgóságba
helyeztetvén, a' melly által ily sok Fe-
jedelmeknek népeik azon cél felé vezérel-
tetnek 's azon egy tüztől elevenítettnek,
ide siettem, és első tekintetre megerős-
sítottam bizakodásomban. Megilletődés-
sel szemlétem és fogadtam mindenütt a' mi
közönséges hazánk eránt való leghevesebb
hajlandóságnak, a' törvényes uralkodók eránt
való hűségnek, 's a' szent jusoknak az ide-
gen megháztatás ellen való megoltalmazta-
tására célzó legszebb égygyességnek, ki-
nyilatkoztatását. Ezen hathatós hajlandó-
ságnak a' magam egész felajánlásával való táp-
lására, vezérlésére, és meg erősítésére
intézem szüntelen való gondolkodásomat.
Semmi mások felett való szeretetet nem es-
mérek ezvagy amaz sereg eránt; fegyveres tár-
saim az én hajlandóságomat mindenkor egy-
forma jussal fogják birni; minnyájunk a' ha-

za' zászlója alá esküdtünk -meg; 's a' mi
Fejedelmünk bizodalommal vannak hoz-
zánk. Ennek a' bizodalomnak meg kell
felelnünk: és én szerentsémnek fogom tar-
tani, ha a' sors fogja parantsolni, osztot-
ni a' ditsősségből és veszedelemből azokkal
a' vitéz emberckkel, kiket ma ily nagy
megtlegedéssel szemlélek magam körül.
— Fő Hertzeg, Károly.“

A' Weimari és Mecklenburg-
Schwerini Hertzegek *Nagy Hertzegei*
méltóságot vettek-fel.

Melly nagy tüzzel készüljenek a' kül-
ső Német országiak a' hadakozáshoz, elég
világos tsak e' két megjegyzésből is, hogy
Göttingában a' tanulók nagyobb részint
fegyvert fogtak, 's megkérték a' Professo-
rokat, hogy egy ideig szakaszszák félbe tani-
tásaikat, 's *Erlinből* is azt írják, hogy ott
a' tanulók száma a' jövő nyári feleszten-
dőre igen kevésre 's nagyobbadon tsak az
idegenekre szállott-le, minthogy a' hazabé-
liek, a' kik magokat a' fegyverfogásra alk-
almatosoknak lenni érzik, katonáskodás-
ra adták magokat.

Ditséretre méltó hazafuságot mutatnak
Német országnak külömbkülömb tartomá-
nyai, 's ezek között a' Prussusok, még
abban is, hogy nemzeti nyelveket és ruhá-
zatjokat is régi természeti tisztaságok-
ra vissza vinni iparkodnak. *Berlinben*
Doktor *Mayerhoff* kihirdettette April 13-

dikán, hogy ő a Német-öltözetről, 's annak a Német népek' önnön érzéséhez tulajdon fennállásához, 's egygyességehez, való befolyásának fontosságáról és betsesváltáról, a Német férfiak és asszonyok előtt, tanítást tenni (*praelegálni*) akar. Őt tanítást fog tenni az egész tárgyról öt napok alatt, az úgy nevezett *Német-Házban*. Az öt napi egész *Cursusra* való bejárhatásért czédulát kell váltani egy Prussus talléron. Hogy az igaz, eredeti, valamint hádi úgy polgári öltözetet annál elevenebben képzeltesse halgatóival a tanító úr, tehát önnön maga oly öltözetben jelenik-meg a tanító székben, hogy azt, a mit szóval lebeszél, egyszer felfegyverkezve, másszor pedig polgári ruházatban is, szem' eleibe terjeszthesse. —

Vajha (így szoll a Német tudósító), ezen ditséretre méltó iparkodás mellett, csak a hasznosnak és illendőnek határai is által ne hágattatnának, 's az egygyik *extremumról* (vég-pontrol, a mi új magyarságunk szerént *vég-szarásrol*) a másikkra való általugrás, igen nagy sebességgel ne történjék; vajha a nyelvnek az idegen bagáziától való tisztogatása mellett, az értetőséget, a melly minden, szóval és irással való közösülésnek a fundamentoma, a tulajdonságért (vagy önnönségért) fel ne áldozzuk, az idegen szókkal egygyütt az idegen litteratúrának mustra gyanánt szolgáló belső betsét is meg ne vessük 's alacsonyossággal ne illessük, 's kivált öltözetünkre nézve minden olyan különöst, a mi bennünket nevetségessé tenne, kerüljünk-el; az izlés béli finomság, a dolgoknak jó meggondolása, 's az igasság, legyenek mindenkori vezér tsillagaink, 's németiségünknek megkülömböztető jegyei."

Az Orosz testörző seregekről, a mellyek a *Cronstadt*i kikötőhelyben hajókra ültek, *Sincmündénél* szállanak-ki a szárazra, 's innét *Berlinbe* jöven, itt magokat a Prussus testörző seregekkel össze-

tsatólják, 's ezekkel egygyütt a *Rénus* felé fognak kettőzött lépésekkel sietni. —

Az egyéb Orosz seregek pedig *Aprilis*' 20-dikától fogva folytatják útjokat *Breszlaun* által a tsatázó mezők felé.

Olasz Ország.

Gróf *Magawly Cerati di Carly*, *Parmai*, *Piacenzai*, és *Guastallai* Hertzegi Státusminister, *April*. 12-dikén *Bétsből* *Pármába* megérkezvén, mindjárt megérkezése után ilyen Hirdetéseket tett ott közönségessé: —

I). *Mária Ludovika* Császárné, *Austriai Fő Hertzegaszszony*, *Pármai*, *Piacenzai*, és *Guastallai Hertzegaszszony*, a mi *Pármai Piacenzai* és *Guastallai Státusunkbéli* minden alattvalóknak és lakosoknak tudokra adjuk, hogy mi a jelenvaló idő béli környüállásokat 's azt a lehetetlenséget, a melly nekünk meg nem engedi azt, hogy most a mi megnevezett Státusainkban megjelenhessünk, megfontolván, a mi Felsőes és igen szeretett Atyánkat, a Császárt és Királyt, arra kértük légyen, hogy emlitett Státusainkat ideig való képpen a maga nevében igazgattassa; 's minckutánna ő Császári Felsőes ezt kegyesen magára vállalta volna, akarjuk és parantsóljuk minden hűséges alattvalóinknak, a *Parmai Piacenzai* és *Guastallai* lakosoknak, hogy mind azoknak a parantsolatoknak és rendeléseknek, mellyeket ő Cs. Felsőes hozzájuk küldeni méltóztatni fog, engedelmesskedjenek. Költ a Császári kastélyban *Schönbrunban*, *Mártz*. 31-dikén 1815-ben. —

Aláírta: *Mária Ludovika*.

„Az ő Felsőes parantsolatjára:
Magawly Cerati.

„II). Mi, *Első Ferentz*, *Isten*' kegyelméből *Austriai Császár*, etc, etc, etc. Minckutánna mi, a mi igen szeretett leányunknak *Mária Ludovika* Császárnénak, *Austriai Fő Hertzegaszszony*nak, *Pármai*, *Piacenzai*, és *Guastallai Hertzegaszszony*nak kívánságára és kérésére ezen Státusok-

nak kormányoztatását magunkra vállaltuk volna, jónak találtuk a' mi igen szeretett leányunk által eddig kiadatott rendelkezést megerősíteni, 's egyszersmind azeránt való akaratumkat közönségessé tétetni, hogy a' mi ideig való igazgatásunk alatt Státus-minister Gróf *Magawly Cerati* által a' mi nevéinkben kiadatandó parantsolatok szorossan töltetessenek - bé. Költ a' mi Császári lakóvárosunkban Bétsben, April. 2-dikán 1815-ben, országlásunknak huszonnegyedik esztendejében: —“

„*Ferentz.*

„*Hertzeğ Metternich.*

„Az ő Cs. K. F. g. e parantsolatjára: *Hudelist Jósef.*

„A' leírás egyformaságáért: *Magawly Cerati.*

Frantzia Ország.

A' *Napolcon*' rokonainak mostani, nem mondhatjuk lakó hanem csak hol-létekről, ezeket szedhetjük össze a' közönséges levelekből: — A' mostoha leánya *Hortensia* most is ott van, a' honnét a' Királyi uralkodás alatt sem távozott - el, t. i. *Malmaisonban*; a' mostoha fia a' volt Vice - Király *Bétsből* vissza ment *Monachiumba*; *Bonaparte Jósef* a' *Morfontaini* kastélyban, *Bonaparte Jeromos* a' Nápolyi Király' hadiszállásán, tartózkodnak; *Lucianrol*, kinek hol-létére a' múlt héten semmi bizonyost nem lehetett, az újságokból kitanúlni, most azt írják, hogy nem igaz hogy Angliába ment volna, hanem Frantzia ország' szélére *Versoix* városából által ment vala a' *Prangisi* kastélyba (uem meszsze *Genevától*) a' hol a' bátyja *Jósef* sokáig lakott, de tudtára adván néki a' környéken kommandirozó *Helvétus* tiszt, hogy ott a' mostani rendelkezések miatt meg nem maradhat, megint vissza ment *Versoixba*; innen levelet küldött a' Pápához is, a' ki még *Genuaban* van, a' Pápa' Nuntiusához is *Luzernbe*. — Madám *Létitzia*, a' *Napoléon* annya, April. 3-dikán *Livornóból* *Nápolyba* érkezett hajón, a' hol a' koronaörökös

azonnal tiszteletére ment a' kikötő helybe, minthogy a' Királyné beteg lévén maga nem mehetett. Kardinális *Faesch* a' *Létitzia*' ötse is ott van *Nápolyban*. —

A' Párisi nemzeti testörző seregeknek mustrája, melyhez már régen készült *Napolcon*, végezetre megessét April. 16-dikán. Ezt így írja-le a' *Monitör*: Ez a' sereg 48 Batalionokból áll; 4 Batalionok tesznek egy *Legiót* (egy *Szám tala*nt!!! — mitsoda ábrázatban jelenne-meg a' mi Magyar Kurirunk, ha ennek írói az igen siető újító Magyaroktól megijedvén, ilyen új szókkal írják ezt az újságot?); 24 Batalionok a' *Thiulleria* udvarára, a' más 24-gyek a' *Carousel* piatzra állittattak-ki; minekutánna az első 24-gyek megmustráltattak, ezek tömöttebb sorba állottak, 's a' más 24-gyek is bejöttek az udvarra. A' Császár minden sort végig járt, 's minden Batalionnal megállapodott; azután a' tisztek karikába állottak, 's a' Császár ilyen forma beszédet intézett hozzájuk: —“

„Párisi nemzeti testörző katonák! örvendek, hogy láthatlak; én titeket ennek-előtte 15 hónapokkal formáltalak vala a' fő városnak tsendességére és bátorságára nézve; ti vért ontottatok-ki Párisnak megoltalmaztatásáért; és hogy az idegen seregek kőfalaitok közzé bejöttek, annak oka nem ti vagytok, hanem az árulás és a' törtenet, a' melly ezen szerentsétlen környülállások között sorsunkhoz tsatólta vala magát. A' Királyi thronus nem alkalmatos *Frantzia* országnak. A' népet nem tette bátorsagossá legbetsesebb javai eránt; az idegenektől vettetett nyakunkba; ha megmaradott volna, a' gyalázat és szerentsétlenség' emlékezetoszlopául szolgált volna. Én a' népnek és armádának egész erejé által felfegyverkezve vissza jöttem, hogy ezt a' motskot elmossam, 's *Frantzia* ország' betsületének és ditsőségének *telyes fenyességét* vissza adjam. Eppen ma reggel adatott tudtomra a' telegrafus által, hogy a' három szintű zászló *Aniibesben* és *Marsi-*

liában kifüggesztetett. A' mi határainkon tétetődő 100 ügyelvésék hírül fogják adni az idegeneknek azt, hogy a' mi polgári czivodásaink elvégeződtek; az idegeneknek mondóm, minthogy még eddig mi semmi ellenségeket nem esmérünk. Ha ők seregeket gyűjtenek össze, mi is össze fogjuk gyűjteni a' magunkét. A' mi armádáink mind olyan vitézekből allanak, a' kik számos ütközetekben megkülömböztettek magokat; ezek vas homlokokkal állanak ellenségeik eleibe, míg az alatt, a' mi nemzeti testőrjainknek számos Batalionnyai határainkat védelmezik. Én nem fogom magamat a' mások' dolgába avatni: de jaj azoknak az Országlószekeknek, a' kik magokat a' miénkbe avatni akarnák. A' szerentséltenségek atzél módjára megkeményítették a' Frantzia népet; és ő éppen azt az ifúságot 's erőt vette ismét magára, a' melly által husz esztendőök előtt Európát bámulásra indította vala. Katonák titeket olyan színeknek felvételére kényszerítettek, mellyeket a' nemzet számkivetett vala; de a' nemzeti színek megmaradtak szívetekben. Ti megesküztök, hogy ezeket mindenkor katonaczimereitekkel teszitek, 's azt a' Császári thronust megoltalmaztatok, melly a' mi polgári jusainknak egyedül való természeti záloga. Ti megesküztök, hogy soha meg nem fogjátok szenvedni, hogy azon idegenek, kiknél mi több ízben, mint parantsolók, úgy jelentünk-meg, a' mi Constitúciónkba és Országlásunk' dolgába avatkozzanak. Végezetre megesküztök, hogy Frantzia országnak betsületeért és függetlenségéért mindent feláldozni készek lesztek."

Megesküszünk, így kiáltottak (a' Monitör szerént) egy szívvel lélekkel a' katonák! — 's ezzel elmarschiroztak a' Császár előtt. —

Ezek valának az ujjabatska újságaink Frantzia országbol. Minthogy az ezzel való közösülés már most egészen félbe-

szakasztatott és sem hétfőn sem vásárnap semmi Frantzia újságaink nem érkeztek, tehát most csak a' régiebb leveleket vesszük elő, 's ezekből tartózzuk ide a' mi nevezetesebbtske tárgyakat a' közelébbi Magyar Kurirbol az Anglus parlamentomi beszédeknek hosszúsága miatt kihagyni kén-telenítettünk vala.

A' *Journal de l'Empir* erőssíti, hogy kevés napok alatt 100 ezer emberekből álló armáda gyűl össze *Provence* tartományában; azt is említi, hogy az Austriai, Prusus, és Bavarus tisztviselők a' határszéleken minden leveleket megnyitnak.

A' *Gazette-de-France* írja, hogy a' Párisi közönség April. 14-dikén estve a' theatromon, a' hol a' Horátziusokat jádztották, meg nem engedte, hogy jádznani kezdjenek addig a' jádzóik, míg a' revolúziós időkből esmeretes Marsiliai éneket el nem danolták; a' játék alatt pedig minekutánna Petit nevű leány, ki a' Sabina képét viselte, ezen két sorokat elmondotta volna:

*Va jusq' en l' Orient pousser le bataillons
Va sur les bords du Rhin planter te pavilions*

nagyon kezlették kiáltani: Eljen Napoléon, 's a' leánynak még egyszer el kellett mondani ezen verset.

Ugyan ez a' *Gazette* említi, hogy Apr. 16-dikán a' feljebb leirt mustrán a' *Lyceumok* bol is a' tanulóknak néhány csoportjaik megjelenvén *Napoléon* előtt, kérték-ötet, hogy adasson nekik is fegyvert, és hogy ennekutánna ne tsengettyük, hanem mint ez előtt a' Császári uralkodás alatt szokásban volt, dob-szó által adják nekik tudokra a' letzkére való menetelnek óráit. — Már Marschal *Soult* is elő állott ezen *Gazette* szerént ismét a' sikerra, kiről csak most irták vala a' közönséges levelek, hogy egészen elhalgatott. Ő is audientzián volt ezen híres mustranapon *Napoléon*nál, és kikérte tőlle, hogy ha

a' hadakozás el talál kezdődni, bizon reá is valamely fontos vezérséget.

A' *Journal-General-de France* így okoskodik: — „A' hazafiak között való had elvégződött; a' külső még nem kezdődött-el; a' Constitúción munkálódnak az arra kinevezetett személyek. *Napoleon* terhes munkához fogott ugyan, de éppen annyi szerentsével mint tálentommal, éppen oly bátor vakmerőséggel mint böltséggel tette arra kezeit; naponként jobbanjobban erőssíti a' maga fundamentomát. Belőlről bölts és mértékletes eszközök által megerősítheti magát: a' hadakozás pedig már tsak azért is nem lehet nem hasznos reá nézve, minthogy ez, szükségesképpen a' Státus' fejévé teszi őtet, a' midőn az ármádák fő vezérjének lenni megesmértetik.“

Az April. 16-dikán költ *Monitör* nagy részint valami *Stockholmi, Dresdai, Bétsi, Madridi, Basiliai, Turini, Lüttichi* levelekkel van tele, mellyekkel láthatóképpen bda czéloz, hogy mivel már az előbbeni újságban a' Frantziák szeméit jó részint felnyitotta a' hadakozásnak lehetséges voltára nézve; tehát már most arról akarja meggyőzni őket, hogy melly nágy örömmel hallották légyen Európának minden városaiban *Napoléonnak* a' thronusra való vissza térését: — „*Svétziából* ezt írja ez a' *Monitör* Mártz. 28-dikán: — „A' Svétziai nép bámulással hallotta *Napoléonnak* Páris felé való sebes lépéseit. Innét meg lehet esmérni azt a' hajlandóság' kötelit, a' melly Svétziát szakadatlanul a' Frantzia nemzethez köti. Az Udvar is hasonlóképpen gondolkodik, és hasznosnak lenni találja magára nézve, hogy az a' nemzet ismét felemelje magát, melytől neki semmit nem lehet félni, és a' melly a' másodrangú Hatalmasságoknak kezesül szolgáljon. *Svétzia* nem tsak belé nem elegyíti magát Frantzia országnak dolgaiba, hanem inkább minden féle szerentsét fog kívánni ennek, ha a' több hatalmasságok őtet meg találják támadni.“ — *Dresdából*

így ír ez a' *Monitör*: — „Itt naponként történik, hogy a' Szaks-tisztektől a' Prusosok *duellálás* közben keresztül szúrattatnak; a' nép a' *Napoléon* vissza érkezésén való örömét el nem titkolhatta; majd minden familiák imátkozniak érette minden napokon.“ — Egy *Bétsi*, April. 1-ső napján költ (költött) levélben, a' Szövetségeseknek és Frantzia országnak hadakozó erejét e' képpen számlálja elő a' *Monitör*: — „*Austriának* Frantzia ország ellen való erejét úgy mond, tsak 80,000 emberre tehetjük, minthogy 120 ezerrel a' Nápolyi Királyt kéntelen zabolán tartani, 's a' közönséges békételenségnek kiütését Olaszországban meggátolni; az Orosz birodalom 100 ezeret, Pruszsia 100 ezeret, Bavária Würtemberg, Bäden 's a' többi 40 ezeret, Anglia, Hannovera és Hollandia, 60, ezeret állítanakki Májusra, 's több e' felék.“ — Itt annyibantsakugyanígasságos a' *Monitör*, hogy ő maga is többre teszi 70 ezerrel azt, a' mit a' Szövetségesek kiáltanak Frantzia ország ellen, annál, a' mennyit e' kiállít azok ellen, azt is erőssítvén azonközben, hogy ezek, a' Bavarusokhoz, Würtembergaiakhoz, Badeniekiez, Belgákhoz, Hollandusokhoz, és Szakszokhoz nem sok bizodalommal lehetnek. — Végezetre, hogy többet elő ne horgyunk, egy *Madridi* levélben tsupán tsak a' Barátokkal bajoskodik ez a' *Monitör*, a' kik ellen éles szemrehányásokra fokadván, azt erőssíti rollok, hogy közzülök kevés idő alatt 150-vent ütöttek által orozva. —

Nem méltó bámulással teszi-e a' *Bétsi Beobachter* ezen Párisban, ugyan azon egy nap költ (vagy inkább költött) tudósításokrol, ezt a' megjegyzést, hogy honnét szerezhette a' *Monitör* ily meszsziire lévő országokból mind ezeket ugyan azon egy napra öszsze? — Mind kitelik-e tsak magából *Párisból*. —

Nagy Britannia.

Lord *Castlereagh* April. 10-dik napján hosszas audientzián lévén a' Régeas

Princznél, gondolják; hogy beszélgetéseknek tárgya az a követség volt legyen, a' mellyel egy Frantzia Kurir 8-dikban érkezett vala *Párisból Londonba*.

April. 13-dikán azt tudakozta Lord *Norfolk* a' parlamentom' felső házában a' Ministerektől, hogy *Bonaparténak* Párisba lett visszajövetelétől fogva nem vettek-e onnét valami nyilatkozatásokat az új történetekre nézve? — Lord *Liverpool* úgy felelt, hogy vettek igen is a' Frantzia új Országlovszéktől valami nyilatkozatásokat, de ők ezeket *Bétsbe* küldöttek. —

Kérdezte továbbá L. *Norfolk*, hogy nem szándékoznak-e a' Ministerek ezen nyilatkozatásoknak *copiáját* a' parlamentom' eleibe terjeszteni? de olyan feleletet kapott, hogy, még most nem: hanem mikor az ideje eljön, ez is meg fog történni.

Szakszonია egy részének a' Prussiai tartományokhoz lett tsatoltatásáért eles összeszollalkozásra került *Whitbread* és *Castlereagh* között a' dolog, a' melly néhány órákig tartott, melynek alkalmosságával kinyilatkoztatta az utolsó, hogy ő semmi külső dolgokat illető eféle kérdésekre nem fog már most a' parlamentumban semmi további nyilatkozatásokat tenni, minthogy a' Régens Princz már külömben is minden magyarázatokat megtétezt, a' mellyeket az Angliai törvények szerint megtétezt.

Spanyol Ország.

A' *Párisi* levelek irták még April 8-dikán, hogy a' Frantzia Királyi Hertzegasszony *Angoulémné*, *Spanyol* országban *Bilbao*hoz szállott legyen ki, a' honnét két *Spanyol* Regementek, mellyek oda ezen

Hertzegasszony' kívánságára küldettettek vala, értékre esvén a' *Bordeauxban* és *Toulousében* előfordúlt változások, parantsolatot kaptak, hogy *Valadolid* felé vegyék útjokat. A' honnét, minekutánna magohat a' *Navarrai* Regementekkel össze tsatolták, *Gallitzia* felé fogják folytatni útjokat, a' hol, mint hallik, támadás ütötte-ki magát.

Páris. — Az innen érkezett újabb hírek szerint a' *Lobau* Hertzeg (Gen. *Mouton*) vezérlése alatt *Párisban* egy tartalék sereg organizáltatik. Alatta vannak ezen armádánál, *Nourrit*, *Morand*, és *Abbe* Generálisok.

(A' *Bétsi Beobachter* igéri, hogy, mivel a' Frantzia országgal való közösülésnek félbeszakadása miatt az újságok sem érkezhetnek-meg, tehát régi kimaradott, de nevezetes tárgyakat fog levelében előhordani. Ilyen vala a' tegnapiában a' Hatalmaságoknak Mártz. 13-dikán költ nyilatkozatásokra a' Frantzia újságokban kijött előadás, *Megjegyzéseknek* titulusa alatt. Nagyon olvasásra méltó magyarázat van ezek mellé tételve a' *Beobachterben*. Mi mindezekből tóldalékokat készítettünk, 's tsak így szolgálhatunk ezekkel tisztelt olvasóinknak a' következő árkusainkban).

Jobbitás. — A' közelébbi tóldaléknak hátulsó lapján, a' második hasábnak 13-ik és 14-dik soraiban a' mi betűszedőnk a' *Napoléon* levelében a' politikával igen bőkezű lévén, ezen szókat: a' maga politikájának politikájává teszi, így kell megváltoztatni: a' *magam politikámmá teszem.*

Aprilis 29-ik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 388 3/4 forintot Váltótádulában. Egy Császári aranyért 18 forintot 1 krt.

A' folyó Májusra 23 krajtzárra határozatott Bétsben a marhahusnak fontja.